

COMARQUES GIRONINES

2. LA DEFENSA DES DE LA CLANDESTINITAT

L'ASSOCIACIÓ
DRETS SEXUALS
I REPRODUCTIUS

COMARQUES GIRONINES

COMARQUES GIRONINES

Després de tres anys de guerra civil, s'imposa la dictadura franquista l'any 1939 i **s'abolixen tots els drets polítics i socials** promoguts per la Segona República.

D'aquesta manera, la dictadura franquista va estar definida per la repressió i la confiscació dels drets polítics i socials de tota la ciutadania i, en especial, de les persones dissidents. Aquests llargs anys van suposar una etapa de control social, regressió i persecució, també, en els drets sexuals i reproductius a Catalunya. Els drets assolits per la Segona República es van veure abolits i la dictadura franquista va imposar una moral catòlica conservadora que subordinava les dones als rols de mares i esposes. En aquest sentit, les discriminacions contra les dones abraçaven tots els àmbits de la seva vida.

Aquesta estructura repressiva va propiciar l'aparició d'una resistència femenina que, des de la clandestinitat, va lluitar per defensar aquests drets i preparar les bases de les reivindicacions feministes que sorgiran en la transició democràtica.

La materialització d'aquesta repressió va trobar la seva expressió en la prohibició de l'avortament amb condemes a penes de presó per a les persones que avortaven i les persones que el practicaven, supressió de la llei del divorci, prohibició dels mètodes anticonceptius, prohibició de l'educació sexual, desapareix la coeducació, s'estableix el delictes d'adulteri, l'heterosexualitat es converteix en norma obligatòria, perseguint a totes les relacions i formes de dissidència sexual i de gènere.

Les dones que durant la república havien participat en la construcció d'un marc legal per la igualtat dels drets, en acabar la guerra es van veure **obligades a marxar a l'exili, entrar a la presó o simplement, cauré en un profund silenci i en una posició d'invisibilitat.**

Per reeducar a les dones sota l'arquetip de la figura femenina del franquisme en un model de submissió, el règim va utilitzar la **Sección Femenina** -institució que va pretendre regular el comportament femení i controlava l'ensenyament que se'ls donava a través d'arquetips de gènere binaris- generant un model de dona basat en el re-

Rosa i Nina, participants en el grup focal de Girona

Si no havies nascut en una família molt polititzada no sabies, la gent encara no parlava de feminisme, ni de drets sexuals, ni de res.”

torn a la llar i a la família. En aquesta línia, la Secció Femenina va adoctrinar a les noies de la societat espanyola a través d'un model de feminitat anomenat **“àngel de la llar”** i **“perfecta casada”** per assolir el seu objectiu de “preparar a la dona com a mestressa de casa, esposa i mare”.

Tot i la repressió i l'exclusió de les dones dins del sector públic, **sabem que les dones van seguir mobilitzant-se des de la clandestinitat** i van preparar tot l'entramat feminista que es va intensificar a mesura que avançaven els anys, concretament durant el tardo-franquisme.

En l'àmbit dels drets sexuals i reproductius obtenir les aportacions, les experiències i les veus d'aquestes dones ha estat difícil i no s'han trobat documents que ho corroborin. Però sabem que **totes les dones que van impulsar les primeres lluites feministes** i reivindicacions en l'àmbit dels drets sexuals i reproductius, que sorgeixen de manera progressiva a partir del tardo-franquisme, **van lluitar des de la clandestinitat per garantir,**

en la mesura que podien, els drets sexuals i reproductius de les dones i preparar les demandes i

vindicacions feministes que ocuparan l'espai públic a partir de la transició democràtica. D'aquesta manera, tot i la invisibilitat i l'esborrament històric durant el franquisme sabem que va existir una xarxa de dones que possibilitaven les necessitats sobre reproducció i sexualitat des de la clandestinitat.

També, va ser especialment significativa la repressió i persecució a l'homosexualitat, a través de la llei de “Vagos y Maleantes” i posteriorment, la llei de “Perillositat i Rehabilitació Social” que criminalitzava de manera sistèmica a les persones per la seva orientació sexual o identitat de gènere.

La lluita pels drets sexuals i reproductius a la vegueria de les comarques de Girona durant l'època franquista va ser una lluita de resistència clandestina protagonitzada per dones que es van oposar a l'ordre repressiu imposat pel règim. Tot i la

Feina típica de les dones a l'època, mecanògrafes o secretàries

AHL. Fons AISS, sig. 1460.

Rosa, participant en el
grup focal de Girona

Va ser una època de silenci en tots els sentits, la gent no parlava ni de la guerra, ni dels morts que hi havia hagut, ni res, doncs això imagina't l'avortament o altres qüestions sexuals. Això era un pecat mortal (...).”

censura i la repressió, aquestes dones van ser capaces de plantar les llavors del moviment feminista que, amb el pas dels anys, sorgiria amb força durant la transició democràtica, convertint-se en un referent de la lluita pels drets de les dones.

En conclusió, durant l'època franquista, el moviment feminista va patir una forta repressió amb l'objectiu de promoure un model de dona submissa, lligada a la família i allunyada de la participació política i social. Tot i això, a finals dels anys 60 es va començar a formar una xarxa d'associacions i col·lectius clandestins que van jugar un paper fonamental en la lluita feminista del tar-do-franquisme.

Durant el franquisme, l'autoorganització feminista a les comarques de Girona que van lluitar contra el règim provenia dels moviments veïnals, associacions de mestresses de casa i la militància en els partits antifranquistes. La lluita feminista, en aquest primer moment, en les comarques de Girona va estar altament relacionada amb una politització, tal com expressen les participants del grup focal: “*Si no havies nascut en una família*

*molt polititzada no sabies, la gent encara no parlava de feminisme, ni de drets sexuals, ni de res.”*¹

Més tard, a partir dels anys 70 començaran a florir diverses associacions i grups específics que centraran les seves forces en la defensa dels drets sexuals i reproductius de la vegueria. D'aquesta manera, l'època del franquisme va significar una època de silenci absolut, tal com s'explica en el grup focal celebrat a les comarques de Girona: “*tota l'època del franquisme, des que va acabar la guerra fins als anys 60 o 65 va ser una època de silenci en tots els sentits, la gent no parlava ni de la guerra, ni dels morts que havia hagut ni res, doncs això imagina't l'avortament o altres qüestions sexuals. Això era un pecat mortal (...).”*²

1 Intervenció de la Rosa i la
Nina sobre genealogia
feminista en el grup focal de
les comarques de Girona

2 Intervenció de la Rosa sobre
genealogia feminista en el
grup focal de les comarques
de Girona

ELABORAT PER L'ASSOCIACIÓ DE DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS EN EL MARC DEL PROJECTE
GENEALOGIA FEMINISTA DELS DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS.

Recerca i elaboració **Laia Moreno Fernández** / Gràfica i il·lustracions **Mercè M. Tarrés** / Coordinació **Sílvia Aldavert**

L'Associació

✉ contacte@lassociacio.org

☎ 933 055 322

🌐 <https://lassociacio.org/>

📱 @lassociacio 📺 @lassociaciotsr

AMB EL SUPORT DE

